herpy

SKÖLDPADDOR

Kaimansköldpadda

Chelydra serpentina

Chelydra serpentina är en stor, nästan helt vattenlevande sköldpadda från östra Nordamerika med kraftiga käkar och lång svans. Skölden blir vanligtvis 25-45 cm, djuret väger 5-16 kg, och det kan leva i många decennier. Arten kräver ett mycket stort, filtrerat kar med bar botten, passar inte för hantering och blir lätt överviktig.

Familj: Chelydridae Engelska: Common Snapping Turtle

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**25-45 cm** total längd inkl. svans
Vikt	**4 500-16 000 g**
Livslängd	**30-50 år**
Aktiv	**På dagen och på natten**
Levnadssätt	**Akvatisk**
Biotop	**Våtmark och tempererad skog och äng**
Svårighetsgrad	**Erfaren**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**200 × 100 × 70 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**24-28 °C**
Värmeplats	**29-32 °C**
Temperatur, natt	**20-24 °C**
Luftfuktighet	**50-80 %**
Vatten	**Akvaterrarium** djup 25-40 cm
Vattentemperatur	**23-27 °C**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 2
Vintervila	**4-6 °C** 8-12 veckor
Föda	**Insekter, färdigfoder, växter, ryggradsdjur och maskar/sniglar**
Hålls	**Ensamma**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Könsmogen	**84-240 mån.**
Kullstorlek	**25-80 ägg**
Kullar per år	**1**
Inkubation	**63-140 dagar** vid 20-30 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
EU-bilaga	**Bilaga B**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Chelydra serpentina är en av de största sötvattensköldpaddorna i Nordamerika. Ryggskölden (carapax) är ljusbrun till brun eller svart med tydliga kölar, särskilt hos unga djur, medan buksköldens är liten och korsformad, så stora delar av benen och halsen är blottade. Huvudet är stort, halsen lång och kraftig, och svansen är nästan lika lång som skölden och har sågtandade kölar. Hals och ben är täckta av små knoppar. Alla mått i texten avser sköldlängden.

Vuxna djur är vanligtvis 25-45 cm och väger 5-16 kg. Hanarna är större än honorna och växer hela livet, om än långsammare efter könsmognad. Ett frilevande djur har vägt 34 kg, och överutfodrade djur i fångenskap har vägt upp till 39 kg. Inga underarter erkänns: de mellan- och sydamerikanska former som tidigare räknades hit är i dag självständiga arter.

Arten är defensiv och kan bita hårt med sin kraftiga, platta näbb. Halsen är så rörlig att djuret kan nå bakåt över skölden och ner till bakbenen, även om det tas om sidan av skölden. Under vatten är djuret mer återhållsamt och flyr ofta ner i leran. Livslängden i fångenskap är 30-50 år, och i naturen är den dåligt känd, men vissa djur har sannolikt passerat 100 år. Arten är inget djur för hantering och kräver utrymme och tid, så den passar bara erfarna hållare.

Utbredning och livsmiljö

Chelydra serpentina lever i östra Nordamerika, från södra Kanada (Nova Scotia och New Brunswick, södra Quebec och Ontario, väster till Manitoba, Saskatchewan och sydöstra Alberta) och söderut genom USA öster om Klippiga bergen till Mexikanska golfens kust vid Texas och Florida. Mellan- och sydamerikanska bestånd, som tidigare räknades till arten, är i dag självständiga arter och ligger utanför den här vägledningen.

Arten har rymt eller satts ut i delar av västra USA, i Japan, Kina och Taiwan, och det finns utsatta djur i Tyskland. Länderna vid kartan visar bara den ursprungliga utbredningen.

> **Naturlig utbredning:** USA och Kanada.

LIVSMILJÖ

C. serpentina finns i de flesta permanenta vattenområden: grunda dammar, sjöar, kärr, långsamma floder och vattendrag med mjuk, lerig botten och rikligt med vegetation, och på enstaka platser i brackvatten i flodmynningar. Den ligger ofta nedgrävd i leran med bara huvud och näsborrar fria och sträcker upp halsen till ytan för att andas. Näsborrarna sitter längst ut på nosen och fungerar som snorkel.

Djuret solar sig sällan, men kan flyta vid ytan med skölden ovanför vattnet, och i den norra delen av utbredningen ligger det på våren på fallna träd. Honorna vandrar långt över land för att hitta sandig jord att lägga ägg i, och andra djur vandrar när vattenhålet torkar ut.

I den kalla delen av utbredningen går arten i dvala på botten av dammar och sjöar, där vattnet är täckt av is i mer än ett halvår. Djuret sänker ämnesomsättningen kraftigt och kan ta upp syre genom slemhinnorna i mun och svalg. Vissa djur genomgår ingen egentlig vintervila utan förblir aktiva under isen.

Läs mer: Vintervila och årstider

Skötsel

TERRARIET

Håll djuret i ett stort kar, ett foderkar av plast eller en damm, inte i ett vanligt terrarium. Vattenmängden avgör storleken: det ska vara minst ca 15 liter vatten per cm sköldlängd, så ett djur på 30 cm ska ha minst 450 liter och ett djur på 40 cm omkring 600 liter, och landdelen kommer ovanpå. Lådans mått, 200 × 100 × 70 cm, ger en vattendel på ca 150 × 100 cm med 30 cm vatten (450 liter), en landdel på 50 × 100 cm och 40 cm kant över vattnet. Ett djur på 40 cm måste ha ett betydligt större kar.

Bottenarean är viktigare än vattendjupet, för arten simmar inte mycket utan går längs bottnen och sträcker halsen upp efter luft. Karet ska vara minst 3 gånger så långt som skölden och hälften så brett, och vattnet 25-40 cm djupt. Unga djur kan startas i ett mindre kar med lågt vatten, men de växer snabbt; planera för ett vuxet djur från start.

Vatten är tungt: 450 liter väger 450 kg, och ett glasakvarium av den storleken är olämpligt. Välj ett robust polyetenkar, en fiberdamm eller en byggd bassäng med liner och ställ det på ett golv som kan bära vikten, helst i källare eller bottenplan.

Håll bottnen bar eller täck den med stora, flata stenar som är för stora att svälja. Fin sand är en möjlighet i en del av karet om djuret ska kunna gräva ner sig. Undvik småsten och plastväxter, som djuret sväljer. Bygg en kraftig, solid landdel eller ramp som kan bära djurets hela vikt; flytande solplatser för små sköldpaddor är för svaga. Arten gräver och klättrar bra, så karet måste ha ett fast lock eller en hög kant, och vattenståndet ska ligga 5-8 cm under kanten.

Håll alltid ett djur i karet. Arten äter fisk, amfibier och andra sköldpaddor, så den kan inte hållas tillsammans med andra djur.

En stor, djup och rymningssäker trädgårdsdamm är också en möjlighet, och arten kan övervintra i en damm som är minst 100 cm djup och har mjuk botten som djuret kan gräva ner sig i.

TEMPERATUR

Vattnet ska vara 23-27 °C. Under ca 21 °C förlorar djuret aptiten och smälter dåligt, och över omkring 29 °C stressas det och blir mer aggressivt, och bakterierna i vattnet förökar sig snabbare. Solplatsens yta (om djuret använder den) är 29-32 °C, och luften ovanför vattnet är minst 24 °C. Nattemperaturen är inte närmare känd; 20-24 °C passar.

Sätt vattenvärmaren i ett skyddande PVC-rör med hål eller använd en genomströmningsvärmare i filtrets retur, för djuret biter i och välter allt som finns i karet. Mät vattnet med en digital termometer.

Vintervila är valfri. I naturen går arten i dvala på botten under isen, men ett djur i fångenskap kan hållas aktivt och utfodras med ljus och värme hela året. Bara friska, välnärda djur får gå i vintervila, och bara efter en veterinärkontroll. I en utomhusdamm som är minst 100 cm djup bestämmer djuret själv början och slutet; slå aldrig hål i isen, men håll gärna ett litet hål isfritt med en luftsten. Inomhus utfodras djuret inte på minst 2-4 veckor medan det fortfarande är varmt, så att tarmen är tom, och därefter sänks temperaturen gradvis. Djuret övervintrar i vatten vid 4-6 °C i 8-12 veckor, aldrig under 2 °C, och vägs var 2:a-4:e vecka; tappar det mer än ca 1 % av vikten på en månad ska det väckas. Om djuret nyligen har förvärvats, är sjukt eller underviktigt, eller om det råder tvivel, hålls det vaket och utfodras hela vintern.

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Sköldpaddans fuktighet är själva vattnet, så luftens relativa fuktighet är inte avgörande och inte närmare dokumenterad för arten; 50-80 % i rummet är mer än nog. Det avgörande är vattnets renhet.

Djuret producerar mycket avfall, och vattnet blir snabbt smutsigt och ger höga värden av ammoniak och nitrit. Byt 25-50 % av vattnet varje vecka, även med ett kraftigt filter. Ta bort foderrester snabbt.

VATTEN OCH VATTENKVALITET

Vattnet är djurets vistelseplats, så det ska vara djupt nog, rent och varmt. Vuxna djur trivs i 25-40 cm vatten. Temperaturen är 23-27 °C.

Filtreringen är den viktigaste delen av utrustningen och ska vara dimensionerad för 2-3 gånger vattenmängden. Ett externt tunnfilter är bäst, och slangar samt in- och utlopp ska skyddas med PVC-rör eller rostfritt galler, för djuret biter i dem. Inre filter är för svaga och slås sönder. Utfodra i ett särskilt kar, så blir rengöringen lättare. Anslut all elektrisk utrustning vid vattnet till en jordfelsbrytare.

Växter och fisk i karet hamnar som foder.

LJUS OCH UVB

UVB rekommenderas, men är mindre avgörande än hos vattensköldpaddor som solar sig mycket, eftersom djuret får D3 genom hela bytesdjur. Ferguson-zonen är inte dokumenterad för arten; zon 2 är en uppskattning utifrån att arten solar sig sällan. Sätt ett UVB-rör av hög kvalitet över landdelen, utan glas eller plast emellan, och byt röret regelbundet, eftersom styrkan sjunker.

Unga djur använder ofta en solplats, medan vuxna sällan gör det. Låt den finnas ändå, så att djuret kan välja. Ljuset ska vara tänt ca 12 timmar per dygn. Låt djuret kunna dra sig tillbaka i skugga, för det använder ljus och skugga för att gömma sig.

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Värme och temperatur Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

UTFODRING

C. serpentina är allätare och äter i naturen smådjur, fisk, grodor, groddjur, kräftdjur, snäckor, maskar, reptiler, as och stora mängder vattenväxter. I fångenskap utfodras med hela bytesdjur eller bitar med ben, till exempel fisk, daggmaskar, kackerlackor, räkor och kräftor, magert kött och inälvor, och flytande pellets av god kvalitet. Unga djur får pellets och små djur, och vuxna går över till hela bytesdjur. Ge också grönt som vattenväxter och blad; alla djur tar det inte.

Arten blir lätt överviktig, och fetma belastar njurar och lever och förkortar livet; vuxna djur i fångenskap har vägt upp till 39 kg. Ge inte mer än djuret äter på kort tid, och håll fetthalten nere. Utfodringsfrekvensen är inte dokumenterad för arten. Som för andra vattensköldpaddor passar daglig utfodring för ungar och utfodring 1-3 gånger i veckan för vuxna, och mängden minskas om djuret blir tjockt. Utfodra i vattnet. Frysta fiskar har förlorat E-vitamin och tiamin, så ge varierat foder och ett tillskott om fisk är en fast del av kosten.

Hela bytesdjur ger tillräckligt med kalk och D3. Om djuret mest får pellets och kött tillsätts ett sepiaskal i karet, och den hårda baksidan tas bort först.

BETEENDE OCH HANTERING

C. serpentina är defensiv och biter snabbt och hårt när den tas upp eller känner sig hotad; ett bett kan ge djupa sår. Halsen är lång och rörlig, så djuret kan nå bakåt över skölden. Arten är inget djur för hantering, och inga barn får komma i närheten av det.

Måste djuret flyttas lyfts det om skölden bakom bakbenen, så att händerna är utom räckhåll för näbb och klor. Lyft aldrig djuret i svansen, för det kan skada ryggraden. Det är säkrare att använda en filt eller en bräda och en spade under sköldens bakkant. När djuret är stressat avger det en myskaktig doft från bakbenen.

Håll ett djur. Arten angriper artfränder och äter andra sköldpaddor, och skador efter slagsmål är vanliga, särskilt i för små kar. Djuret är nyfiket och lär sig snabbt att förknippa dig med foder, men det kan inte tämjas.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanarna är större än honorna, och nästan alla djur över 10 kg är gamla hanar. Könsmognaden infaller senare hos djur i den norra delen av utbredningen (15-20 år) än i söder (omkring 12 år). I fångenskap blir djuren könsmogna vid 7-20 års ålder.

PARNING

Parningen sker från april till november. Hanen sitter ovanpå honans sköld och böjer svansen ner, så att de två kloaköppningarna möts. Honan kan lagra sperma i flera år och lägga befruktade ägg utan ny parning. Arten är aggressiv mot artfränder, så ett par får bara hållas ihop i ett mycket stort kar med möjlighet att komma undan varandra.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger 25-80 ägg en gång om året (enstaka upp till 83), mest i juni och juli. Hon lämnar vattnet för att gräva ett bo i sandig jord, ofta långt från vattnet, och täcker äggen med bakbenen. Äggen har ett läderartat, böjligt skal och är 26-28 mm i diameter. Honan behöver en stor, djup äggläggningsplats med sand eller jord på landdelen.

INKUBATION

Äggen kläcks efter 9-20 veckor, beroende på temperaturen: vid 30 °C efter omkring 63 dagar och vid 20 °C efter omkring 140 dagar. Temperaturen avgör också könet: det kommer honor vid låga och höga temperaturer och hanar vid mellanliggande temperaturer. Ungarna kläcks och lämnar boet av sig själva; föräldrarna tar inte hand om vare sig ägg eller ungar.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna har en liten, räfflad sköld, en förhållandevis lång svans och ett stort huvud. De är aktiva, glupska och äter nästan allt. De hålls i grunt vatten med gömställen och växter och får pellets och små djur som daggmaskar och små fiskar. De växer snabbt och ska flyttas till större kar efter några månader. Små djur biter varandra i svansen, så ungarna hålls åtskilda.

Hälsa och vanliga misstag

Typiska problem och fel i skötseln: - Övervikt och fettlever vid för mycket och för fett foder. - Skador från slagsmål och bettsår, ofta på svansen, särskilt hos djur som hålls för tätt. - Smutsigt vatten, som ger infektioner i sköld och hud. - Sköldsvamp och deformiteter vid brist på UVB, kalk eller varierad kost. - Svalda plastbitar eller småsten.

Djur döljer sjukdom, så väg och mät dem regelbundet, och för en loggbok över vikt och aptit. Plötslig viktnedgång är ofta det första tecknet. Bara en veterinär med erfarenhet av reptiler ska behandla ett sjukt djur, och kontakta kliniken i förväg, så att djuret kan tas emot på ett säkert sätt.

Alla reptiler kan vara symtomfria bärare av *Salmonella* och smitta människor. Tvätta händerna före och efter kontakt med djuret, vattnet och utrustningen, och låt inte barn under 5 år komma i närheten. Ett bett ska sköljas under rinnande vatten i omkring fem minuter och rengöras; sök läkare vid djupa eller infekterade sår.

Läs mer: Karantän och hygien

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.